

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

3. října 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Právní moc rozhodnout o návrhu na rozvod – Příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči nezletilému dítěti – Předložení věci soudu členského státu, jehož jsou účastníci řízení státními příslušníky – Článek 3 odst. 1 písm. b) – Bydliště nezletilého dítěte a jeho rodičů v jiném členském státě – Článek 12 odst. 1 písm. b) – Ujednání o příslušnosti – Článek 17 – Ověření příslušnosti – Pojem ‚rodičovská zodpovědnost‘ “

Ve věci C-759/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Judecătoria Rădăuți (soud prvního stupně v Rădăuți, Rumunsko) ze dne 19. listopadu 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 3. prosince 2018, v řízení

OF

proti

PG,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení F. Biltgen, předseda senátu, J. Malenovský a C. G. Fernlund (zpravodaj), soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za rumunskou vládu E. Gane a L. Lițu, jakož i C.-R. Cantărem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. Wilderspinem, jakož i L. Radu Bouyon, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

* Jednací jazyk: rumunština.

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 odst. 7, čl. 3 odst. 1, jakož i článků 12 a 17 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi panem OF a paní PG ve věci jejich rozvodu.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 2201/2003

- 3 Článek 1 nařízení č. 2201/2003 uvádí:

„1. Toto nařízení se bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se
[...]

přiznání, výkonu, převedení a omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti.

2. Věci uvedené v odst. 1 písm. b) se mohou zejména týkat

práva péče o dítě a práva na styk s dítětem;

[...]

3. Toto nařízení se nevztahuje na:

[...]

vyživovací povinnosti;

[...]“

- 4 Článek 2 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení:

[...]

7. „rodičovskou zodpovědností“ se rozumějí veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena [soudním] rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou. Tento pojem zahrnuje především právo péče o dítě a právo na styk s dítětem;

[...]

9. „právem péče o dítě“ se rozumějí práva a povinnosti týkající se péče osoby o dítě, a zejména právo určit místo bydliště dítěte;

[...]“

- 5 Článek 3 uvedeného nařízení, nadepsaný „Obecná příslušnost“, v odstavci 1 stanoví:

„Ve věcech týkajících se rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné soudy toho členského státu,

- a) na jehož území

- mají manželé obvyklé bydliště nebo
- měli manželé poslední společné obvyklé bydliště, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo
- má odpůrce bydliště nebo
- v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště nebo
- má navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení nebo
- má navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně šest měsíců bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení, a zároveň je buď státním příslušníkem tohoto členského státu, nebo, v případě Spojeného království a Irska, zde má ‚domicil‘;

- b) jehož státními příslušníky jsou oba manželé nebo, v případě Spojeného království a Irska, se jedná o zemi ‚domicilu‘ obou manželů.“

- 6 Článek 12 téhož nařízení, nadepsaný „Pokračování příslušnosti“, zní takto:

„1. Soudy členského státu příslušné podle článku 3 rozhodovat o návrhu na rozvod, rozluky nebo na prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné rozhodovat o každé věci týkající se rodičovské zodpovědnosti spojené s tímto návrhem v případě,

- a) že alespoň jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti,

a

- b) manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijali a je to v zájmu dítěte.

[...]“

- 7 Článek 17 nařízení č. 2201/2003 stanoví:

Pokud je soudu některého členského státu předložena věc, k níž není podle tohoto nařízení příslušný a k níž je podle tohoto nařízení příslušný soud jiného členského státu, prohlásí tento soud bez návrhu svou nepříslušnost.“

Narizení (ES) č. 4/2009

- 8 Článek 3 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. 2009, L 7, s. 1) stanoví:

„K rozhodování ve věcech vyživovacích povinností je v členských státech příslušný

- a) soud místa, v němž má odpůrce místo obvyklého pobytu, nebo
- b) soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nebo
- c) soud, který je podle práva místa soudu příslušný pro řízení o osobním stavu, souvisí-li záležitost vztahující se k vyživovacím povinnostem s tímto řízením, ledaže je tato příslušnost odvozena výlučně ze státní příslušnosti jedné ze stran, nebo
- d) soud, který je podle práva místa soudu příslušný pro řízení o rodičovské zodpovědnosti, souvisí-li záležitost vztahující se k vyživovacím povinnostem s tímto řízením, ledaže je tato příslušnost odvozena výlučně ze státní příslušnosti jedné ze stran.“

Rumunské právo

- 9 Článek 915 Codul de procedură civilă (občanský soudní řád), přijatý Legea nr. 134/2010 (loi n° 134/2010) (*Monitorul Oficial al României*, partie I, n° 247 ze dne 10. dubna 2015, dále jen „code de procédure civile“), stanoví pravidla pro určování rumunského soudu příslušného k rozhodování ve věcech rozvodu.

- 10 Podle čl. 919 odst. 2 občanského soudního řádu:

„Pokud mají manželé nezletilé děti, narozené před nebo během manželství nebo adoptované, soud rozhodne o výkonu rodičovské kontroly a příspěvcích rodičů na výživu a výchovu dětí, i když tento aspekt není předmětem návrhu na rozvod.“

- 11 Článek 130 odst. 1 občanského soudního řádu stanoví:

„Obecná námitka soudní nepřislušnosti může být vznesena soudcem či účastníky řízení v kterékoli fázi řízení.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Rumunští státní příslušníci, pan OF a paní PG, byli sezdáni v roce 2000 v Rumunsku. Z manželství se následující rok narodilo dítě.
- 13 Krátce po narození dítěte se pan OF a paní PG, spolu s dítětem, usadili v Itálii.
- 14 Dne 21. listopadu 2012 konstatoval Tribunale di Aosta (soud v Aostě, Itálie) faktickou odluku manželů, svěřil dítě do výlučné péče PG, matky dítěte, a uložil OF, otci dítěte, aby ve prospěch svého dítěte platil výživné. Uvedený soud rovněž stanovil podmínky výkonu práva styku otce s dítětem.
- 15 Otec dne 3. září 2018 podal návrh na rozvod k předkládajícímu soudu, Judecătoria Rădăuți (soud prvního stupně v Rădăuți, Rumunsko).

- 16 Uvedený soud konstatuje, že účastníci řízení si vytvořili trvalý vztah k italské společnosti a že dítě, kterému již je 17 let, bydlí v Itálii u své matky od věku jednoho a půl roku.
- 17 Uvedený soud rovněž konstatuje, že účastníci řízení nepředložili písemnou dohodu, která by ho určila jako soud příslušný rozhodnout o návrhu na rozvod. Zdůrazňuje, že ačkoli žalobce uvedl pouze adresu bydliště žalované v Rumunsku, aniž uvedl adresu jejího bydliště v Itálii, byla nicméně obsílka žalované řádně doručena v souladu s občanským soudním řádem, přičemž matka žalované podepsala doručenkou předvolání. Mimoto tentýž soud zapsal do spisu telefonní číslo žalované, aby ji mohl kontaktovat.
- 18 Předkládající soud uvádí, že jelikož žalobce nepodal návrhy týkající se rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči svému dítěti, soud je na základě občanského soudního řádu povinen v tomto ohledu přijmout opatření.
- 19 Předkládající soud se táže na svoji příslušnost rozhodovat o návrhu na rozvod a přijmout opatření ve věci rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti v případě neexistence výslovné dohody účastníků řízení v tomto ohledu.
- 20 Podle předkládajícího soudu lze příslušný soud volit pouze z těch, které jsou uvedeny v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003, v závislosti na místě obvyklého bydliště jednoho či obou účastníků řízení, jak napovídá použití koordinační spojky „nebo“ v uvedeném ustanovení. Naproti tomu nelze volit příslušný soud mezi soudy uvedenými v daném ustanovení na jedné straně a soudem státní příslušnosti obou manželů, který je uveden v čl. 3 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení, na druhé straně. Podle předkládajícího soudu měl zákonodárce v úmyslu upřednostnit příslušnost založenou na místě obvyklého bydliště účastníků řízení, oproti příslušnosti založené na jejich stejné státní příslušnosti.
- 21 Pokud jde o spor, jehož předmětem je „rozvod týkající se nezletilého dítěte“, má předkládající soud za to, že v případě neexistence výslovné dohody účastníků řízení ohledně volby příslušného soudu je třeba upřednostnit nařízení č. 2201/2003 před vnitrostátním právem a bez návrhu vznést námitku mezinárodní nepříslušnosti rumunských soudů. Podle uvedeného soudu je soud členského státu, na jehož území mají účastníci řízení bydliště, schopen věc lépe posoudit. Uvedený soud dodává, že z článku 12 nařízení č. 2201/2003 plyne, že pokud mají účastníci řízení obvyklé bydliště v jednom členském státě a jako soud příslušný ve věcech rozvodu si zvolí soud členského státu, jehož jsou oba státními příslušníky, nestává se tento soud automaticky příslušným k rozhodnutí o věcech rodičovské zodpovědnosti a o vyživovací povinnosti.
- 22 Za těchto podmínek se Judecătoria Rădăuți (soud prvního stupně v Rădăuți) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 vykládat v tom smyslu, že skutečnost, že odpůrkyně nevznesla námitku mezinárodní nepříslušnosti rumunských soudů vydat rozhodnutí ve věci, jejímž předmětem je ‚rozvod manželství s nezletilým dítětem‘, představuje konkludentní souhlas, aby věc projednal soud, k němuž navrhovatel podal návrh, pokud mají účastníci řízení své obvyklé bydliště v jiném členském státě (v projednávané věci v Itálii) a návrh na rozvod byl podán před soudem státu, jehož jsou státními příslušníky?
- 2) Je třeba čl. 3 odst. 1 a článek 17 nařízení č. 2201/2003 vykládat v tom smyslu, že soud musí nebo může bez návrhu prohlásit mezinárodní nepříslušnost rumunských soudů k projednání ‚rozvodu manželství s nezletilým dítětem‘ v případě, že nedošlo k dohodě účastníků řízení s bydlištěm v jiném členském státě (v projednávané věci v Itálii) o volbě příslušného soudu (s tím důsledkem, že je návrh zamítnut z důvodu nepříslušnosti rumunských soudů), s *předností* před čl. 915 odst. 2 občanského soudního řádu, podle něhož lze vznést námitku nedostatku výlučné místní příslušnosti Judecătoria Rădăuți [(soud prvního stupně v Rădăuți, Rumunsko)] (s tím důsledkem, že jeho příslušnost k projednání věci je odmítnuta ve prospěch Judecătoria Sectorului 5 București [soud

prvního stupně pro pátý obvod města Bukurešti, Rumunsko] a je vydáno rozhodnutí ve věci samé), zejména z důvodu, že uvedená ustanovení jsou méně příznivá než ustanovení vnitrostátního právního řádu (čl. 915 odst. 2 občanského soudního řádu)?

- 3) Je třeba výraz „manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení příslušnost soudů [...] jiným jednoznačným způsobem přijali“, uvedený v čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 vykládat v tom smyslu, že účastníci řízení, kteří mají obvyklé bydliště v jiném členském státě (v projednávané věci v Itálii), a dohodnou se, že soudem příslušným k projednání návrhu na rozvod je soud členského státu, jehož jsou státními příslušníky, (Judecătoria Rădăuți [(soud prvního stupně v Rădăuți)], Rumunsko), tak se posledně uvedený soud bez dalšího stane příslušným k tomu, aby rozhodoval o návrhu týkajícím se „výkonu rodičovské kontroly, bydliště dítěte a příspěvku rodičů na výživu a výchovu dítěte“?
- 4) Je třeba pojem „rodičovská zodpovědnost“ ve smyslu čl. 2 bodu 7 a článku 12 nařízení č. 2201/2003 vykládat tak, že zahrnuje rovněž pojmy „rodičovská kontrola v článku 483 Codul Civil [občanský zákoník], „bydliště dítěte“ v článku 400 občanského zákoníku a „příspěvek rodičů na výživu a výchovu dítěte“ v článku 402 občanského zákoníku“?

K předběžným otázkám

- 23 Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že pokud lze odpověď na položenou předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury nebo pokud o této odpovědi nelze rozumně pochybovat, může Soudní dvůr kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 24 Toto ustanovení je třeba uplatnit v projednávané věci.

K první otázce

- 25 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je návrh na rozvod podán k soudu členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky, ačkoli místo jejich obvyklého bydliště se nachází v jiném členském státě, rovná se nevznesení námitky mezinárodní nepřislušnosti žalovanou stranou jejímu implicitnímu souhlasu s příslušností daného soudu.
- 26 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, který stanoví kritéria obecné příslušnosti v manželských věcech, nestanoví nutnost souhlasu žalovaného ohledně soudu zvoleného žalobcem.
- 27 Naproti tomu uvedený čl. 3 odst. 1 vyjmenovává v písmenech a) a b) několik kritérií pro určení příslušnosti, mezi kterými není stanovena hierarchie, takže všechna kritéria uvedená v daném ustanovení jsou alternativní (rozsudek ze dne 16. července 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 48).
- 28 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že cílem systému určování příslušnosti zavedeného nařízením č. 2201/2003 ve věcech zrušení manželských svazků není vyloučit možnost příslušnosti několika soudů. Nařízení naopak výslovně stanoví, že může být dána rovnocenná příslušnost několika soudů (rozsudek ze dne 16. července 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 49).
- 29 Z toho plyne, že soud členského státu, jehož jsou dotčení účastníci řízení státními příslušníky, v projednávané věci rumunský soud, je příslušný na základě čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 rozhodovat o návrhu na rozvod podaném žalobce.

- 30 V důsledku toho je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je návrh na rozvod podán k soudu členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky, ačkoli místo jejich obvyklého bydliště se nachází v jiném členském státě, je tento soud příslušný rozhodnout o daném návrhu na základě písmene b) uvedeného ustanovení. Souhlas žalovaného není vyžadován, a není tedy nutné přezkoumávat otázku, zda nevznesení námítky nepřislušnosti žalovaným představuje implicitní souhlas s příslušností daného soudu.

Ke druhé otázce

- 31 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 3 odst. 1 a článek 17 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládány v tom smyslu, že v situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, okolnost, že manželé, jejichž rozvod je navrhován, mají nezletilé dítě, má ten účinek, že umožňuje či ukládá soudu členského státu, jehož jsou účastníci řízení státními příslušníky, kterému byl návrh podán, vznést bez návrhu námitku mezinárodní nepřislušnosti, pokud neexistuje dohoda účastníků řízení o jeho příslušnosti.
- 32 V tomto ohledu je třeba připomenout, že za účelem zajištění účinného provádění nařízení č. 2201/2003 a v souladu se zásadou vzájemné důvěry, na které spočívá, má každý soud podle článku 17 uvedeného nařízení ověřit svoji příslušnost (rozsudek ze dne 16. ledna 2019, Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, bod 44 a citovaná judikatura).
- 33 Jak bylo uvedeno v odpovědi na první otázku, dohoda účastníků řízení ohledně příslušného soudu není čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 vyžadována.
- 34 Rovněž je třeba zdůraznit, že s ohledem na cíl uvedeného nařízení, jež směřuje k zajištění právní jistoty, jeho článek 6 v zásadě stanoví, že příslušnost vymezená v článcích 3 až 5 téhož nařízení má výlučnou povahu (rozsudek ze dne 16. července 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 48).
- 35 Vzhledem k tomu, že okolnost, že dotčený manželský pár má nezletilé dítě, není součástí kritérií pro určení příslušnosti stanovených v uvedených článcích 3 až 5, a proto situace, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, nespadá pod článek 7 nařízení č. 2201/2003, který stanoví zbytkovou příslušnost v případě, že návrh nespadá pod uvedené články 3 až 5, je třeba mít za to, že uvedená okolnost není relevantní pro účely určení příslušného soudu.
- 36 V situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, je soud, kterému byl návrh podán, příslušný na základě čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003, a proto nemůže vznést námitku mezinárodní nepřislušnosti.
- 37 V důsledku toho je třeba na druhou otázku odpovědět, že čl. 3 odst. 1 a článek 17 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládány v tom smyslu, že v situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, okolnost, že manželský pár, jehož rozvod je navrhován, má nezletilé dítě, není relevantní pro určení soudu příslušného rozhodnout o návrhu na rozvod. Soud členského státu, jehož jsou manželé státními příslušníky a kterému žalobce podal návrh, je podle čl. 3 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení příslušný o návrhu rozhodnout a nemůže tedy vznést námitku mezinárodní nepřislušnosti, a to ani v případě neexistence dohody účastníků řízení v tomto ohledu.

Ke třetí otázce

- 38 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je soud členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky a kterému žalobce podal návrh na rozvod, příslušný ve věci rozvodu na základě čl. 3

odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003, je splněna podmínka týkající se přijetí příslušnosti stanovená v čl. 12 odst. 1 písm. b), takže tento soud je automaticky příslušný rozhodovat v otázkách rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči dotčenému dítěti.

- 39 Je třeba připomenout, že s cílem zohlednit nejlepší zájmy dítěte a upřednostnit kritérium blízkosti stanoví článek 8 nařízení č. 2201/2003 obecnou příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti ve prospěch soudů členského státu, kde má dítě obvyklé bydliště (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. února 2017, W a V, C-499/15, EU:C:2017:118, body 51 a 52).
- 40 Jak jasně vyplývá z jeho znění, čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 stanoví možnost pokračování příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti ve prospěch soudů členského státu, v němž je vykonávána příslušnost na základě článku 3 uvedeného nařízení při rozhodování o návrhu na rozvod manželství (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. listopadu 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, bod 42). Soud, který je příslušný na základě uvedeného čl. 12 odst. 1, je rovněž příslušný rozhodovat ve věcech vyživovací povinnosti na základě čl. 3 písm. d) nařízení č. 4/2009, pokud návrh na úpravu výživného souvisí s návrhem týkajícím se rodičovské zodpovědnosti (rozsudek ze dne 15. února 2017, W a V, C-499/15, EU:C:2017:118, bod 48).
- 41 Nicméně uvedený čl. 12 odst. 1 stanoví, že musí být prokázána existence – k datu podání návrhu – výslovné, nebo alespoň jednoznačné dohody o pokračování příslušnosti ve věci rodičovské zodpovědnosti mezi účastníky řízení.
- 42 Přitom v řízení, jako je původní řízení, jehož předmětem není rodičovská zodpovědnost, ale výhradně rozvod manželství, a v němž se žalovaný nevyjádřil, je třeba konstatovat, že ani žalobce, ani žalovaný nepřijali výslovně, a tím spíše jednoznačně, příslušnost daného soudu rozhodovat o otázkách rodičovské zodpovědnosti.
- 43 V důsledku toho nelze za uvedených okolností soud příslušný rozhodovat o návrhu na rozvod podle čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 považovat za příslušný podle článku 12 uvedeného nařízení a, *a fortiori*, za automaticky příslušný rozhodovat o otázkách rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči dotčenému nezletilému dítěti.
- 44 Tento výklad je potvrzen usnesením Soudního dvora ze dne 16. ledna 2018, PM (C-604/17, nezveřejněné, EU:C:2018:10, bod 29), v němž bylo rozhodnuto, že ze samotného znění nařízení č. 2201/2003 vyplývá, že soud členského státu, který je podle čl. 3 odst. 1 písm. b) tohoto nařízení příslušný rozhodnout o návrhu na rozvod manželů, kteří jsou státními příslušníky tohoto členského státu, není naproti tomu příslušný rozhodnout o právu péče o dítě a právu na styk s dítětem manželů, má-li toto dítě v době, kdy byl návrh v této věci předložen soudu, své obvyklé bydliště v jiném členském státě ve smyslu čl. 8 odst. 1 uvedeného nařízení, a nejsou splněny podmínky požadované pro vznik této příslušnosti uvedeného soudu podle článku 12 uvedeného nařízení, mimo jiné vzhledem ke skutečnosti, že ani z okolností věci v původním řízení nevyplývá, že by se tato příslušnost mohla opírat o další články téhož nařízení.
- 45 V důsledku toho je třeba na třetí otázku odpovědět, že čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je soud členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky a kterému žalobce podal návrh na rozvod, příslušný ve věci rozvodu na základě čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003, nelze podmínku týkající se přijetí příslušnosti stanovená v čl. 12 odst. 1 písm. b) považovat za splněnou, jelikož předmětem řízení není rodičovská zodpovědnost a žalovaný se nevyjádřil. V takové situaci soud, kterému byl předložen návrh a který je příslušný rozhodnout o rozvodu manželství, není podle uvedeného čl. 12 odst. 1 písm. b) a čl. 3 písm. d) nařízení č. 4/2009 příslušný rozhodnout o otázkách týkajících se rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči dotčenému dítěti.

Ke čtvrté otázce

- 46 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda pojem „rodičovská zodpovědnost“ ve smyslu nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje pojmy „rodičovská kontrola“, „bydliště dítěte“ a „příspěvek rodičů na výživu a výchovu dítěte“, jak je stanoví dotčené vnitrostátní právo.
- 47 Je třeba připomenout, že při výkonu pravomocí, které mu svěřuje článek 267 SFEU, je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu smluv a aktů přijatých orgány Evropské unie a nepřísluší mu posuzovat ustanovení vnitrostátního práva.
- 48 Za účelem poskytnutí užitečné odpovědi vnitrostátnímu soudu je třeba odkázat na článek 1 nařízení č. 2201/2003, který upřesňuje oblast působnosti daného nařízení a v odst. 1 písm. b) stanoví, že dané nařízení se vztahuje na přiznání, výkon, převedení a úplné nebo částečné odnětí rodičovské zodpovědnosti, a v odstavci 2 stanoví, že uvedené oblasti se mohou týkat zejména práva péče o dítě a práva na styk s dítětem.
- 49 Pojem „rodičovská zodpovědnost“ je definovaný v čl. 2 bodu 7 nařízení č. 2201/2003 jako veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou, především právo péče o dítě a právo na styk s dítětem.
- 50 Pojem „právo péče o dítě“ je definovaný v čl. 2 odst. 9 nařízení č. 2201/2003 jako práva a povinnosti týkající se péče osoby o dítě, a zejména právo určit místo bydliště dítěte.
- 51 Soudní dvůr rozhodl, že jednak použití výrazu „zejména“ v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2201/2003 implikuje, že výčet nacházející se v daném ustanovení je indikativní, a jednak, že rodičovská zodpovědnost ve smyslu čl. 2 bodu 7 uvedeného nařízení je předmětem široké definice (rozsudek ze dne 27. listopadu 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, body 30 a 49).
- 52 Z toho plyne, že pojem „rodičovská zodpovědnost“ ve smyslu čl. 2 bodu 7 nařízení č. 2201/2003, zahrnuje zvláště všechna rozhodnutí ve věci práva péče o dítě a bydliště dítěte.
- 53 Jak plyne z čl. 1 odst. 3 písm. e) nařízení č. 2201/2003, uvedené nařízení se nevztahuje na vyživovací povinnosti. Ty naproti tomu spadají do působnosti nařízení č. 4/2009.
- 54 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na čtvrtou otázku odpovědět, že pojem „rodičovská zodpovědnost“ ve smyslu nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje rozhodnutí týkající se zvláště práva péče o dítě a bydliště dítěte, ale nezahrnuje příspěvek rodičů na výživu a výchovu dítěte, který spadá pod pojem „vyživovací povinnost“ a do oblasti působnosti nařízení č. 4/2009.

K nákladům řízení

- 55 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je návrh na rozvod podán k soudu členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky, ačkoli místo jejich obvyklého bydliště se nachází v jiném členském státě, je tento soud příslušný rozhodnout o daném návrhu na základě písmene b) uvedeného ustanovení. Souhlas žalovaného není vyžadován, a není tedy nutné přezkoumávat otázku, zda nevznesení námitky nepříslušnosti žalovaným představuje implicitní souhlas s příslušností daného soudu.
- 2) Článek 3 odst. 1 a článek 17 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládány v tom smyslu, že v situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, okolnost, že manželský pár, jehož rozvod je navrhován, má nezletilé dítě, není relevantní pro určení soudu příslušného rozhodnout o návrhu na rozvod. Soud členského státu, jehož jsou manželé státními příslušníky a kterému žalobce podal návrh, je podle čl. 3 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení příslušný o návrhu rozhodnout, a nemůže tedy vznést námitku mezinárodní nepříslušnosti, a to ani v případě neexistence dohody účastníků řízení v tomto ohledu.
- 3) Článek 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je soud členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky a kterému žalobce podal návrh na rozvod, příslušný ve věci rozvodu na základě čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003, nelze podmínku týkající se přijetí příslušnosti stanovená v čl. 12 odst. 1 písm. b) považovat za splněnou, jelikož předmětem řízení není rodičovská zodpovědnost a žalovaný se nevyjádřil. V takové situaci soud, kterému byl předložen návrh a který je příslušný rozhodnout o rozvodu manželství, není – podle uvedeného čl. 12 odst. 1 písm. b) a čl. 3 písm. d) nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností – příslušný rozhodnout o otázkách týkajících se rodičovské zodpovědnosti a vyživovací povinnosti vůči dotčenému dítěti.
- 4) Pojem „rodičovská zodpovědnost“ ve smyslu nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje rozhodnutí týkající se zvláště práva péče o dítě a bydliště dítěte, ale nezahrnuje příspěvek rodičů na výživu a výchovu dítěte, který spadá pod pojem „vyživovací povinnost“ a do oblasti působnosti nařízení č. 4/2009.

Podpisy.